ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS (apellatsioonikoda)

5. oktoober 2009 *

Kohtuasjas T-58/08 P,

**Euroopa Ühenduste Komisjon,** esindajad: J. Currall ja D. Martin,

apellatsioonkaebuse esitaja,

teine menetlusosaline

**Anton Pieter Roodhuijzen,** Euroopa Ühenduste Komisjoni ametnik, elukoht Luxembourg (Luksemburg), esindaja: advokaat É. Boigelot,

kostja esimeses astmes,

mille ese on Euroopa Liidu Avaliku Teenistuse Kohtu (esimene koda) 27. novembri 2007. aasta otsuse peale kohtuasjas F-122/06: Roodhuijzen *vs*. komisjon (kohtulahen-

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

dite kogumikus veel avaldamata) esitatud apellatsioonkaebus, milles nõutakse selle kohtuotsuse tühistamist,

EUROOPA ÜHENDUSTE
ESIMESE ASTME KOHUS (apellatsioonikoda),

koosseisus: president M. Jaeger, kohtunikud V. Tiili, J. Azizi, A. W. H. Meij (ettekandja) ja M. Vilaras,

kohtusekretär: E. Coulon,

on teinud järgmise

**otsuse**

1 Euroopa Ühenduste Komisjon palub oma apellatsioonkaebuses Euroopa Kohtu põhikirja I lisa artikli 9 alusel tühistada Avaliku Teenistuse Kohtu 27. novembri 2007. aasta otsus kohtuasjas F-122/06: Roodhuijzen *vs*. komisjon (kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus"), milles Avaliku Teenistuse Kohus tühistas komisjoni otsuse mitte tunnustada Anton Pieter Roodhuijzeni ja H. vahel sõlmitud kooselu kokkulepet vabaabieluna Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjade (edaspidi „personalieeskirjad") artikli 72 lõike 1 mõttes ning keeldus seega viimasele Euroopa ühenduste ühise ravikindlustusskeemi (edaspidi „ühine ravikindlustusskeem") kohaldamisest.

## Õiguslik raamistik

2 Avaliku Teenistuse Kohus kirjeldas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 2–4 õiguslikku raamistikku järgmiselt.

3 Personalieeskirjade artikli 72 lõige 1 sätestab:

„Ametnik, tema abikaasa, kui abikaasal ei ole muu õigusnormi kohaselt õigust saada samasuguseid ja sama tasandi hüvitisi, ning ametniku lapsed ja muud ülalpeetavad VII lisa artikli 2 tähenduses on haiguste vastu kindlustatud 80% ulatuses kuludest, võttes arvesse eeskirju, mis on koostatud ühenduse institutsioonide kokkuleppel pärast nõupidamist personalieeskirjade komiteega.

Ametniku elukaaslast käsitatakse ravikindlustusskeemis abikaasana, kui VII lisa artikli 1 lõike 2 punkti c esimesed kolm tingimust on täidetud.

[…]”

4 Personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõige 2 sätestab:

„Majapidamistoetust antakse järgmistele isikutele:

a) […]

b) […]

c) ametnik, kes on [registreeritud] püsivas vabaabielus, tingimusel et:

i) paar esitab õigusdokumendi, mida tunnustab liikmesriik või liikmesriigi mis tahes pädev asutus, teadvustades nende staatust vabaabielupartneritena,

ii) kumbki partner ei ole abielus või muus vabaabielus,

iii) partnerid ei ole järgmistes sugulussuhetes: vanem, laps, vanavanem, lapselaps, vend, õde, tädi, onu, venna- või õelaps, väimees, minia,

iv) paar ei saa sõlmida seaduslikku abielu liikmesriigis; käesoleva punkti kohaldamisel leitakse paaril olevat võimalus seaduslikult abielluda üksnes sel juhul, kui osapooled täidavad kõiki liikmesriigi õigusaktides sätestatud tingimusi, mis võimaldavad sellisel paaril abielluda;

[…]" [Tsitaati on parandatud Euroopa Kohtus, kuna määruse eestikeelne tõlge on ebatäpne.]

5 Euroopa ühenduste ametnike ravikindlustuseeskirjade (edaspidi „ühised eeskirjad") artikkel 12 on sõnastatud järgmiselt:

„Kindlustatud isiku kaudu on artiklites 13 ja 14 sätestatud tingimuste kohaselt kindlustatud:

– […]

– kindlustatud isiku tunnustatud partner, isegi kui ta ei täida personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 punkti c viimases taandes sätestatud tingimust,

– abikaasa või tunnustatud partner, kes on võtnud puhkuse isiklikel põhjustel personalieeskirjades sätestatu kohaselt." [mitteametlik tõlge]

6 Nagu nähtub brošüürist, mille komisjon oma apellatsioonkaebusele lisas ja mille osas on pooled üksmeelel, et see on saadud Madalmaade ametiasutuselt, nähakse siseriiklikus õiguses traditsioonilise abielu kõrval ette veel kaks kooseluvormi: *geregistreerd partnerschap* (registreeritud kooselu) ja *samenlevingsovereenkomst* (kooselu kokkulepe). Kui esimesena nimetatud kooseluvormil on varalised ja mitte-varalised õiguslikud tagajärjed, mis sarnanevad suures osas abielusuhtest tulenevate tagajärgedega, siis teisena nimetatud kooseluvorm põhineb seevastu poolte vabal tahtel ja tekitab poolte vahel põhimõtteliselt vaid sellised tagajärjed, mis tulenevad

nendevahelises kokkuleppes ette nähtud õigustest ja kohustustest. Eeskätt puudub igasugune seadusest tulenev kohustus lülitada *samenlevingsovereenkomst'*i kohustusi või deklaratsioone, eriti seoses kohustusega omada ühist majapidamist. Liiati on eeldusel, et see ei riku avaliku korra ja kõlblusega seotud norme, lubatud *samenlevingsovereenkomst* sõlmida kahe või enama isiku vahel ning kõnealune kokkulepe ei ole välistatud ka lähisuguluses olevate isikute vahel. Peale selle võib *samenlevingsovereenkomst'*i sõlmida kas eraõigusliku lepingu vormis või notariaalselt tõestatud vormis. Madalmaade õiguses saavad partnerid pensioniskeemis osaleda ja õiguse erinevatele tööga seotud sotsiaalsetele soodustusele vaid siis, kui notari juures on sõlmitud ametlik *samenlevingsovereenkomst.* Sellist notari juures sõlmitud kokkulepet võivad nõuda ka kolmandad isikud – näiteks pensionifondid – paari kooselu tõendamiseks. Seevastu, isegi kui igasugused formaalsed nõuded puuduksid, kaasnevad *samenlevingsovereenkomst'*i sõlmimise või tavalise kooseluga teatavad tagajärjed eelkõige maksustamise ja sotsiaalkindlustuse vallas. Üldjuhul ei ole *samenlevingsovereenkomst'*il kolmandate isikute suhtes tagajärgi, ent kohtud on hakanud sellise kokkuleppe sõlminud paare kohtlema abielupaaride või *geregistreerd partnerschap'*i sõlminud isikutega võrdsetel alustel.

## Vaidluse taust

7 Vaidluse tausta on vaidlustatud kohtuotsuses kirjeldatud järgmiselt:

„6 Hageja, kes on Madalmaade kodanik, on 15. veebruarist 2006 Eurostati ametnik. Ta taotles 20. veebruaril 2006, et komisjon tunnustaks tema kooselu [H.-ga], millele laieneb Madalmaades notari juures 29. detsembril 2005 koostatud kooselu kokkulepe (*samenlevingsovereenkomst*), et tema elukaaslasele saaks kohaldada ühist ravikindlustusskeemi.

7 Individuaalsete maksete haldamise ja maksmise amet (edaspidi „PMO") jättis tema kaebuse 28. veebruari 2006. aasta teatisega rahuldamata põhjusel, et hageja ja tema

elukaaslase vahel sõlmitud kooselu kokkulepet ei saa pidada Madalmaade õiguses (1. jaanuaril 1998 jõustunud seadus *geregistreerd partnerschap*'i kohta) tunnustatud kooseluna, nagu seda nõuab personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 punkt c.

8 Hageja vaidlustas 13. märtsil 2006 kaebuse rahuldamata jätmise otsuse ja esitas Luksemburgis asuva Madalmaade saatkonna väljastatud tõendi, mille kohaselt on [tema] ja tema elukaaslase vahel notari juuresolekul allkirjastatud *samenlevingsovereenkomst* Madalmaades tunnustatud ning kinnitab seega nende staatust vabaabielupartneritena.

9 Sellele vaatamata kinnitas komisjon 20. märtsi 2006. aasta teatisega oma 28. veebruari 2006. aasta otsust. Ta leidis, et kuigi kooselu kokkulepe kinnitab ametlikult hageja ja tema elukaaslase staatust vabaabielupartneritena, loob see siiski vaid selliseid õigusi ja kohustusi, milles pooled on kirjalikult kokku leppinud. Asjaolu, et kokkulepe on allkirjastatud notari juures, ei muuda seda, et tegemist on üksnes eraõigusliku lepinguga, millel ei ole kolmandate isikute suhtes õiguslikke tagajärgi ja mille suhtes ei kehti registreerimiskohustus. Personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 punkt c paneb aga vabaabielupartnerile sellise kohustuse, luues registreerimisega õigused ja kohustused, mis on võrreldavad abielu õiguslike tagajärgedega.

10 Hageja esitas 31. märtsil 2006 kaebuse, milles ta vaidlustab liiga kitsa tõlgendamise, mille komisjon on tema arvates personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 sätetele andnud. Ta väitis oma kaebuses, et kokkuleppe registreerimine notari juures on piisav tingimus ning viitas konkreetsetele asjaoludele, mis tõendavad, et tema kooselu ja abielu institutsiooni vahel ei ole suuri erinevusi. Ta rõhutas eelkõige seda, et tema suhe oma elukaaslasega on kestnud üle kahe aasta, et neil on ühine laps, keda ta on ametlikult tunnustanud, ja et nad ootavad teist last. Hageja lisas, et nad on oma elukaaslasega teinud vastastikuse testamendi ja et ta on teinud elukindlustuse oma elukaaslase kasuks.

11 Ühise ravikindlustusskeemi halduskomitee (edaspidi „halduskomitee”) leidis 1. juuni 2006. aasta arvamuses hageja esitatud dokumentidele, eelkõige notari juures koostatud kooselu kokkuleppele ja Luksemburgis asuva Madalmaade saatkonna väljastatud tõendile tuginedes, et kõnealust kooselu tuleb tunnustada kooseluna, mis vastab ühiste eeskirjade artiklis 12 sätestatud tingimustele, eelkõige personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 punkti c alapunktis i sätestatud tingimusele.

12 Halduskomitee positiivsele arvamusele vaatamata jättis ametisse nimetav asutus hageja kaebuse 12. juuli 2006. aasta otsusega rahuldamata. Ta leidis, et personalieeskirjade sätete eesmärk on piirata ühise ravikindlustusskeemi kohaldamist elukaaslastele, kes on abieluga sarnases suhtes, mis sisaldab seadusega sätestatud vastastikuseid õiguseid ja kohustusi. Ta märkis, et kooselu kokkulepe on üksnes eraõiguslik leping, mille võib sõlmida rohkem kui kahe isiku vahel ja mille sisu võivad lepingupooled ise määrata, ning et kuigi kooselu on notari juures registreeritud, ei ole sellel kooselul mingeid õiguslikke tagajärgi ja seega ei saa seda pidada vabaabieluks, nagu on ette nähtud personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 punktis c.

13 Ametisse nimetava asutuse otsus tehti hagejale teatavaks 13. juulil 2006.”

**Menetlus Avaliku Teenistuse Kohtus ja vaidlustatud kohtuotsus**

8 A. P. Roodhuijzen palus 23. oktoobril 2006 saabunud hagiavalduses Avaliku Teenistuse Kohtul tühistada komisjoni otsus, millega keelduti tunnustamast tema kooselu H.-ga „vabaabieluna” personalieeskirjade mõttes ning keelduti seega viimasele ühise ravikindlustusskeemi kohaldamisest.

9 Avaliku Teenistuse Kohus tühistas vaidlustatud kohtuotsusega kõnealuse otsuse personalieeskirjade artikli 72 ja VII lisa artikli 1 lõike 2 punkti c ning ühiste eeskirjade artikli 12 rikkumise tõttu.

10 Eeskätt analüüsis Avaliku Teenistuse Kohus komisjoni argumentatsiooni, mille kohaselt ei olnud seadusandja tahe laiendada ühise ravikindlustusskeemi kohaldamisala igale ametniku püsivale elukaaslasele, juhul kui nende kooselu on „tunnustatud", vaid ainult neile, kelle kooselu on suures osas võrdväärne „abieluga" liikmesriigis, kus see sõlmiti.

11 Avaliku Teenistuse Kohus sedastas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 29, et personalieeskirjade artikli 72 sõnastusest endast tuleneb, et see artikkel viitab mõiste „ametniku elukaaslane" määratlemiseks otse personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 punkti c esimesele kolmele tingimusele ja seega ei saa kooselu registreerimise küsimust, mis on sätestatud personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 punkti c sissejuhatavas lauses, pidada üheks eeltingimuseks. Ta märkis veel, et nõukogu 22. märtsi 2004. aasta määruse (EÜ, Euratom) nr 723/2004 (millega muudetakse Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirju ja Euroopa ühenduste muude teenistujate teenistustingimusi; ELT L 124, lk 1; ELT eriväljaanne 01/02, lk 130) põhjenduses 8, mis puudutab abielupaaridele antavate soodustuste laiendamist muudele kooseluvormidele kui abielu, osutatakse „[a]metnikele, kes on vabaabielus, mida liikmesriik tunnustab püsiva paarissuhtena", ilma et sealjuures oleks sätestatud ühtegi tingimust asjaomase suhte registreerimise kohta.

12 Personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 punktis c sätestatud kolmest tingimusest esimese tingimuse (edaspidi „vaidlusalune tingimus") kohta leidis Avaliku Teenistuse Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 32, et see jaguneb kolmeks osaks:

– esimene osa puudutab „ametliku" dokumendi esitamist isikute seisundi kohta;

– teine osa kehtestab kohustuse, et asjaomane dokument peab olema liikmesriigi poolt „tunnustatud”;

– kolmandas osas nõutakse, et asjaomane ametlik dokument isikute seisundi kohta tõendaks „vabaabielupartnerite” staatust.

13 Avaliku Teenistuse Kohus leidis, et käesolevas asjas vastab vaidlusalune tingimus esimesele kahele osale, kuivõrd A. P. Roodhuijzen esitas kooselu kokkuleppe, mille ta oli oma elukaaslasega notari juures Madalmaades sõlminud, ning Luksemburgis asuva Madalmaade saatkonna väljastatud tõendi, milles kinnitatakse, et Madalmaades seda dokumenti tunnustatakse (vaidlustatud kohtuotsuse punkt 33).

14 Kolmanda osa kohta otsustas Avaliku Teenistuse Kohus seevastu järgmist:

„35 […]Selle hindamine, kas kaks isikut on personalieeskirjade tähenduses „vabaabielupartnerid”, ei saa kuuluda ainuüksi liikmesriigi siseriiklike ametiasutuste pädevusse. Seega, mis puudutab iseäranis *samenlevingsovereenkomst*'i, ei saa „vabaabielupartnerite” staatuse nõue olla täidetud vaid seetõttu, et liikmesriigi tunnustatud ametlik dokument seesuguse staatuse olemasolu kinnitab. Madalmaade õigusest tulenev kooselu kokkulepe on kõigest poolte vahel vabalt määratud leping, mis peab vastama avaliku korra ja heade kommetega seotud normidele. Kõnealuse kokkuleppe võib sõlmida kahe või enama isiku vahel ning puudub igasugune seadusest tulenev kohustus lülitada sinna kohustusi või deklaratsioone, eriti seoses kohustusega omada ühist majapidamist. Lisaks seob see pooli sisuliselt vaid nende õiguste ja kohustuste osas, milles nad on ise kokku leppinud, ning kolmandatele isikutele kehtivad õiguslikud tagajärjed, mis on nagunii piiratud, eeldavad spetsiaalseid deklaratsioone ja menetlusi.

36 Järgides teatud ulatuses komisjoni seisukohta, et personalieeskirjade artikkel 72 ja ühiste eeskirjade artikkel 12 hõlmab abieluga „võrdsustatud kooselu", tuleb seevastu tõdeda, et nimetatud sätete kohaldamisalasse kuulumiseks peab kooselul olema mõningaid sarnasusi abieluga.

37 Seda asjaolu arvesse võttes leiab Avaliku Teenistuse Kohus, et vaidlusaluse tingimuse kolmas osa on vaadeldav kolme kumulatiivse lisatingimuse ühendajana.

38 Esiteks nõuab vaidlusaluse tingimuse kolmas osa – mille tõlgendust kinnitab ka kohaldatavates personalieeskirjades kasutatud mõiste –, et elukaaslased peavad moodustama „paari" ehk teisisõnu kahest isikust koosneva liidu, erinevalt muudest isikute liitudest, kes võivad olla Madalmaade õiguses sätestatud kooselu kokkuleppe pooled. On selge, et käesoleval juhul on see nii, ja sellega nõustuvad mõlemad pooled.

39 Teiseks näitab sõna „staatus" kasutamine, et elukaaslaste suhe peab olema avalikustatud ja ametlik. Vaidlusaluse tingimuse kolmanda osa teine lisatingimus, mis seondub osaliselt vaidlusaluse tingimuse esimese osaga […], läheb siiski kaugemale nõudest esitada üksnes „ametlik" dokument. Käesoleval juhul on see nõue aga täidetud. Ühelt poolt kokkulepe, mis on koostatud notari juures, ilma et see oleks kohustuslikuks tehtud, ja mis määrab hageja ja tema elukaaslase kooselu, omandab ametlikkuse seeläbi, et selle sõlmimine on notariaalselt tõendanud; teisalt reguleerib see kokkulepe elukaaslaste kooselu sama struktureeritult ja üksikasjalikult, nagu koostatakse õigusdokumente.

40 Kolmandaks tuleb mõiste „vabaabielupartnerid" all mõista olukorda, kus elukaaslased elavad koos ja seda kooselu iseloomustab teatav stabiilsus ning kus

elukaaslasi seovad koos elades nende kooseluga seonduvad vastastikused õigused ja kohustused.”

15 Avaliku Teenistuse Kohus leidis, et see kolmas lisatingimus, mis seondub mõistega „vabaabielupartnerid”, on käesolevas asjas samuti täidetud järgmistel põhjustel:

„42 Esmalt deklareerivad hageja ja tema elukaaslane nende vahel sõlmitud *samenlevingsovereenkomst*'I sissejuhatavas osas sõnaselgelt, et alates 1. juulist 2004 elavad nad koos ja neil on ühine majapidamine. Peale selle, nagu hageja kohtuistungil märkis, paneb kooselu kokkuleppe artikkel 7 paarile ühise elukoha omamise kohustuse.

43 Edasi märgib kohus, et hageja ja tema elukaaslase kooselu kokkulepe sisaldab laiaulatuslikke sätteid nende paarina koos elamist puudutavate õiguste ja kohustuste kohta. Kokkuleppe artikli 3 kohaselt annavad elukaaslased igapäevase majapidamise tarvis tehtud õigustoimingute tegemiseks vastastikuse volituse. Kokkuleppe artikkel 4 omalt poolt sätestab, et kõik igapäevase majapidamise tarbeks olevad esemed kuuluvad ühisvara hulka, välja arvatud siis, kui selliseid esemed on märgitud kokkuleppe lisas või kui pooled on kirjalikult teisiti kokku leppinud. Ühisvarasse kuuluvad esemed on loetletud kokkuleppe artikli 4 lõikes 2. Lisaks kohustuvad elukaaslased kokkuleppe artikli 5 kohaselt maksma igas kuus ühisesse kassasse proportsionaalse osa oma töisest sissetulekust, et katta igapäevased majapidamiskulud. Kokkuleppe artikkel 8 sätestab veel, et iga kord, kui tekib vaidlus eseme omandi üle, loetakse see mõlemale kuuluvaks, nii et kummalegi jääb sellest jagamatu pool. Viimasena tuleb mainida kokkuleppe artiklit 9, mille kohaselt on mõlemad elukaaslased määranud vastastikku teineteist „elukaaslase pensioni” saajaks, tingimusel et vastav pensioniskeem sellist pensioni tunnustab.

44 Kuigi kooselu kokkuleppes ei ole laste kohta midagi märgitud, nähtub kostja vastusele lisatud ja käesoleva otsuse punktis 5 mainitud brošüürist, et kui vanemad on vaid elukaaslased, lubab Madalmaade õigus lapse isal lapse omaksvõtmise, aga ka teatava menetluse kaudu saada lapsele samad õigused nagu siis, kui ta oleks lapse emaga abielus. Eelkõige kannab ta lapse emaga ühist vanemlikku vastutust; peale selle võib laps võtta vajaduse korral isa perekonnanime. Käesolevas asjas on hageja tunnistanud ja komisjon ei ole seda vaidlustanud, et hageja võttis oma lapse viimase sündides omaks, mis annab talle lapse isana laiaulatuslikud õigused.

45 Kuigi kooselu kokkulepe seob põhimõtteliselt vaid elukaaslasi (vt käesoleva otsuse punkt 35), tuleb veel märkida, et eespool mainitud brošüüris, kus on esmalt märgitud, et Madalmaade kohtud hakkavad kohtlema kooselu sõlminud paare samal viisil nagu paare, kes on kooselu registreerinud või abiellunud („courts are starting to put couples with a cohabitation agreement on the same footing as married and registered couples"), mööndakse seejärel sõnaselgelt, et kooselu kokkuleppe sõlminud paaride puhul võidakse tunnustada kolmandaid isikuid puudutavaid tagajärgi, eriti mis puudutab vanaduspensioni; täpsemalt öeldes, nagu käesoleva otsuse punkti 43 lõpus on märgitud, on käesolevas asjas elukaaslased määranud vastastikku teineteist „elukaaslase pensioni" saajaks, tingimusel et vastav pensioniskeem sellist pensioni tunnustab.

46 Kõik need asjaolud tõendavad seda, et isegi kui hageja ja tema elukaaslase vahel sõlmitud kooselu kokkuleppest tulenevad tagajärjed ei ole nii ulatuslikud kui abielust või isegi registreeritud kooselust (*geregistreerd partnerschap*) tekkivad tagajärjed, võivad nad mitmes aspektis sarnased olla, kui elukaaslased määravad need kindlaks kokkuleppe teel, nagu käesoleval juhul."

16 Avaliku Teenistuse Kohus jõudis eeltoodule tuginedes vaidlustatud kohtuotsuse punktis 50 järeldusele, et A. P. Roodhuijzeni elukaaslasele saab personalieeskirjade artikli 72 ja ühiste eeskirjade artikli 12 kohaselt kohaldada ühist ravikindlustusskeemi, millega on hõlmatud „ametniku elukaaslane" ja „kindlustatud isiku tunnustatud elukaaslane".

17 Olles komisjoni vastuargumendid tagasi lükanud, lisas kohus järgmist:

„56 Avaliku Teenistuse Kohus märgib täiendavalt, et komisjoni seisukoht, mille kohaselt on nõutav Madalmaade õigusest tulenev *geregistreerd partnerschap*'i tüüpi kokkulepe, võib viia ebavõrdse kohtlemiseni. Kuna paljud riigid ei tunnusta *geregistreerd partnerschap*'iga sarnast kooseluvormi, siis võib seda tüüpi „registreeritud" kooselu komisjoni kombel nõudmise tagajärjeks olla see, et kui on tegemist vabaabielus olevate paaridega, kes eriti oma elukoha kui ka elukaaslase kodakondsuse tõttu on nende riikidega tihedamalt seotud, jääks ametniku elukaaslane lõplikult ühise ravikindlustusskeemi kohaldamisalast välja, kuna nad ei ole abielus. Seevastu juhul, kui oletada, et komisjon aktsepteerib kooselu, mis need paarid on kooselu kokkuleppega vormistanud, tähendaks tema keeldumine tunnustada nende paaride „tavalisi" kooselu kokkuleppeid, kes on eespool kirjeldatud viisil lähedamalt seotud riikidega, kus tunnustatakse muid kooseluvorme kui abielu ja „registreeritud" kooselu, viimasena mainitud paaride ebavõrdset kohtlemist; seega keeldutakse nendele paaridele ühise ravikindlustusskeemi kohaldamisest, samas kui seda kohaldatakse paaridele, kellel on eespool mainitud sidemed riigiga, kus „registreeritud" abielu ei tunnustata. Sellist ebavõrdsust oleks veel raskem õigustada, kui tegemist on kooseluga, mis ei ole küll „registreeritud" komisjoni väljapakutud viisil, kuid mis sarnaneb abieluga palju rohkem kui Madalmaade õigusest tulenev *geregistreerd partnerschap*. Kuigi vastab tõele, et kohtupraktikast tuleneb, et kui EÜ artiklid 12, 39, 43 ja 49 keelavad liikmesriikidel kohaldada õigusakte kodakondsuse tõttu erinevalt, ei peeta sellega silmas liikmesriikidevahelist erinevat kohtlemist, mis võib olla põhjustatud erinevate liikmesriikide õigusaktide lahknevusest, kui need puudutavad objektiivsete kriteeriumide kohaselt kõiki nende õigusaktide kohaldamisalasse kuuluvaid isikuid nende kodakondsust arvestamata (vt selle kohta Euroopa Kohtu 28. juuni 1978. aasta otsus kohtuasjas 1/78: Kenny, EKL 1978, lk 1489, punkt 18; 7. mai 1992. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-251/90 ja C-252/90: Wood ja Cowie, EKL 1992, lk I-2873, punkt 19; 3. juuli 1979. aasta otsus liidetud kohtuasjades 185/78–204/78: Van Dam en Zonen jt, EKL 1979, lk 2345, punkt 10, ning 1. veebruari 1996. aasta otsus kohtuasjas C-177/94: Perfili, EKL 1996, lk 161, punkt 17), ei ole seda tüüpi ebavõrdsus, millele käesolevas punktis osutatakse, kõnealuse kohtupraktikaga hõlmatud; esiteks, erinevalt kõnealuse kohtupraktika aluseks olevast lähenemisviisist, põhineb käesolevas punktis silmas peetud ebavõrdne kohtlemine asjaomaste isikute kodakondsusel ning elukohal, mis kattub sageli kodakondsuse kriteeriumiga, teiseks kohtuasjades, mis olid eespool mainitud kohtupraktika aluseks, kerkis ebavõrdse kohtlemise küsimus seoses vaba

liikumist käsitlevate eeskirjadega, samas kui käesolevas asjas on kõne all võrdse kohtlemise põhimõtte ühenduse avaliku teenistuse õiguse põhimõttena tagamine.

57 Eelnevast tulenevalt tuleb toetada väiteid, mis hageja on esitanud personalieeskirjade artikli 72, VII lisa artikli 1 lõike 2 punkti c alapunkti i ja ühiste eeskirjade artikli 12 rikkumise kohta, ning tühistada vaidlustatud otsus, ilma et oleks vaja teha otsust teiste väidete kohta, mis ei ole pealegi esitatud hagiavalduses struktureeritult – nagu komisjon on õigesti märkinud – ja millest mõningaid väiteid ei ole üldse lahti seletatud.

58 On tõsi, et Avaliku Teenistuse Kohtu poolt antud tõlgendus personalieeskirjade artiklile 72, mida tuleb käsitleda koos personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 punkti c alapunktiga i, võib teatud juhtudel sundida ametkondi, kes menetlevad ametniku elukaaslasele üldise ravikindlustusskeemi kohaldamise kohta esitatud taotlusi, läbi viima uurimisi ja kontrolle, samas kui ühenduse seadusandja on määrusega nr 723/2004 taotlenud institutsioonide asjaajamise lihtsustamist. See eesmärk saavutatakse aga suures osas hüvitisi ja toetusi käsitlevate uute eeskirjadega, mis on ainsad valdkonnad, millele määruse nr 723/2004 põhjenduses 26 seoses lihtsustamisega viidatakse ning mis peale selle, et nad ei seondu ühise ravikindlustusskeemi kohaldamisega, on viimasega võrreldes ka sotsiaalselt vähem tundlikud […]. Ühtlasi peab lihtsustamise eesmärk igal juhul kokku sobima ülimuslike õiguspõhimõtetega ja personalieeskirjade sätetega; käesolevas asjas antud tõlgendusest ametiasutustele tekkida võivad piirangud on tingitud üksnes sellest, et Avaliku Teenistuse Kohus on kohaldanud nimetatud põhimõtteid ja eeskirju selleks, et teha täpselt kindlaks personalieeskirjade artiklis 72 sätestatud mõiste „elukaaslane” tähendus.”

**Apellatsioonkaebus**

*Menetlus ja poolte nõuded*

18 Komisjon esitas 8. veebruaril 2008 Esimese Astme Kohtu kantseleisse saabunud dokumendiga käesoleva apellatsioonkaebuse.

19 A. P. Roodhuijzen esitas oma vastuse 28. aprillil 2008.

20 Vastavalt Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 143 lõikele 1 anti komisjonile viimase taotlusel luba esitada repliik. Repliik saabus Esimese Astme Kohtu kantseleisse 18. juulil 2008 ja vasturepliik 10. oktoobril 2008.

21 Komisjon palub Esimese Astme Kohtul:

– tühistada vaidlustatud kohtuotsus;

– jätta A. P. Roodhuijzeni esimeses kohtuastmes esitatud nõuded põhjendamatuse tõttu rahuldamata;

– jätta kõigi poolte kohtukulud käesolevas kohtuastmes ja Avaliku Teenistuse Kohtus nende endi kanda.

22 A. P. Roodhuijzen palub Esimese Astme Kohtul:

– jätta apellatsioonkaebus rahuldamata;

– mõista kõik käesolevas kohtuastmes kantud kohtukulud välja komisjonilt.

23 Esimese Astme Kohus (apellatsioonikoda) leidis ettekandja-kohtuniku ettekande alusel, et ühe kuu jooksul alates kirjaliku menetluse lõpetamisest teatamisest ei olnud pooled esitanud taotlust kohtuistungi määramiseks, ja otsustas kodukorra artikli 146 alusel teha otsuse ilma suulise menetluseta.

*Õiguslik käsitlus*

24 Komisjon väidab oma apellatsioonkaebuse toetuseks esiteks, et Avaliku Teenistuse Kohus ei otsustanud mitte üksnes *ultra petita*, vaid ka *ultra vires*, ning et ta on rikkunud kaitseõigusi. Teiseks viitab ta õigusnormi rikkumisele mõiste „vabaabielu" tõlgendamisel. Kolmandaks, juhul kui Esimese Astme Kohus esimese ja teise väitega nõustub, viitab komisjon teise võimalusena sellele, et vääralt on tõlgendanud diskrimineerimiskeelu põhimõtet, mida Avaliku Teenistuse Kohus on vaidlustatud kohtuotsuse punktis 56 täiendavalt käsitlenud.

*Non ultra petita* ja *non ultra vires* reeglite ning kaitseõiguste väidetav rikkumine

– Poolte argumendid

25 Komisjon leiab, et Avaliku Teenistuse Kohus tegi otsuse *ultra vires*, asendades esiteks esimese kohtuastme hageja argumentatsiooni enda omaga ja tõlgendades teiseks Madalmaade õigust.

26 Esiteks, nende põhjenduste kohta, millele tuginedes tegi Avaliku Teenistuse Kohus järelduse, et on rikutud personalieeskirjade artiklit 72 ja VII lisa artikli 1 lõiget 2, väidab komisjon, et need „erinevad" argumentatsioonist, mille A. P. Roodhuijzen esitas oma hagiavalduses ja kohtuistungil esimeses kohtuastmes. Viimane väitis õigupoolest seda, et komisjon peab vabaabielu tunnustama, kui asjast huvitatud isik esitab liikmesriigi poolt „tunnustatud" ametliku dokumendi, mis tõendab tema „vabaabielu".

27 Avaliku Teenistuse Kohus jättis selle argumentatsiooni tähelepanuta põhjusel, et selle hindamine, kas kaks isikut on „vabaabielupartnerid", ei saa kuuluda ainuüksi liikmesriigi ametiasutuste pädevusse. Seega ületas ta oma pädevuse piire ning rikkus kaitseõigusi.

28 Peale selle asendas Avaliku Teenistuse Kohus diskrimineerimiskeelu põhimõtte kohta esitatud väite hindamisel esimese kohtuastme hageja argumentatsiooni enda omaga.

29 Siinkohal erineb käesoleval asjas esimeses kohtuastmes toimunud menetlus nendest, mida käsitleti Euroopa Kohtu 27. septembri 2004. aasta määruses kohtuasjas C-470/02 P: UER *vs.* M6 jt (kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punktid 42 ja 43) ja 13. juuni 2006. aasta määruses kohtuasjas C-172/05 P: Mancini *vs.* komisjon (kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 70), millele esimese kohtuastme hageja on viidanud ja milles Euroopa Kohus sedastas, et Esimese Astme Kohus ei ole oma pädevuse piire ületanud, arvestades eelkõige poolte antud kirjalikke vastuseid Esimese Astme Kohtu küsimustele.

30 Teiseks heidab komisjon Avaliku Teenistuse Kohtule ette, et hinnates seda, kas esimese kohtuastme hageja ja H. vahel sõlmitud *samenlevingsovereenkomst*'il on praktikas abieluga ja *geresgistreerde partnerschap*'iga võrreldavad tagajärjed, tegi kohus otsuse *ultra vires*. Sellise hinnangu andmiseks oli vaja tõlgendada Madalmaade õigust, milleks Avaliku Teenistuse Kohtul pädevus puudub. Liiati ei vasta Avaliku Teenistuse Kohtu antud tõlgendus Madalmaade ametiasutuste enda antud tõlgendusele, kuivõrd viimased teevad vahet ühelt poolt abielu ja *geresgistreerde partnerschap*'i ning teiselt poolt *samenlevingsovereenkomst*'i vahel, nii et viimati nimetatut ei saa pidada kahe esimesega võrreldavaks.

31 Komisjon väidab oma repliigis, et Avaliku Teenistuse Kohus ületas oma pädevust, kui ta tõlgendas personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 punktis c sätestatud ühenduse mõistet „vabaabielupartner" autonoomselt. Kõnealuses sättes viidatakse liikmesriigi õigusaktidele, et iga liikmesriigi poliitiliste valikute alusel määrata kindlaks, kas kaks isikut on „vabaabielus", sest paar on kohustatud esitama asjaomase liikmesriigi ametliku dokumendi, mis sellist staatust tõendab.

32 A. P. Roodhuijzen vaidleb sellele argumentatsioonile vastu.

– Esimese Astme Kohtu hinnang

33 Esmalt tuleb sissejuhatuseks märkida, et kui komisjon väidab, et Avaliku Teenistuse Kohus tegi esimese kohtuastme hageja argumentatsiooni enda omaga asendades otsuse *ultra vires*, heidab ta kohtule ette konkreetsemalt seda, et see ei ole poolte kindlaksmääratud vaidluse raamidest kinni pidanud ning tuginedes seega argumentatsioonile, mis ei olnud pooltevahelise arutelu objektiks, rikkunud kaitseõigusi.

34 Siinkohal tuleb meenutada, et kuna tühistamishagi läbivaatav ühenduste kohus ei või teha otsust *ultra petita*, ei ole tal õigust hagi põhieset muuta (vt selle kohta Esimese Astme Kohtu 18. detsembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-90/07 P ja T-99/07 P: Belgia *vs*. Genette, EKL 2008, lk II-3859, punktid 72–75) ega omal algatusel tõstatada uusi väiteid, välja arvatud erandlikel juhtudel, kui avalik huvi nõuab kohtu sekkumist.

35 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb seevastu, et kuigi poolte määratletud vaidluse raames tuleb ühenduste kohtul otsustada üksnes poolte nõuete üle, ei pea ta piirduma ainuüksi argumentidega, mille pooled on oma väidete toetuseks esitanud, vastasel korral võib ta sattuda olukorda, kus ta on sunnitud oma otsuses tuginema vääratele õiguslikele kaalutlustele (vt eespool viidatud kohtuotsused UER *vs*. M6 jt, punkt 69; Mancini *vs*. komisjon, punkt 41, ning 20. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas T-246/99: Tirrenia di Navigazione jt *vs*. komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 102).

36 Eriti juhul, kui poolte vahel käib vaidlus – nagu käesolevas asjas – ühenduse õigusnormi tõlgendamise ja kohaldamise üle, peab ühenduste kohus vaidluse lahendamiseks kohaldama poolte esitatud faktiliste asjaolude suhtes asjakohaseid õigusnorme (kohtujurist Léger' ettepanek kohtuasjas C-252/96 P: parlament *vs*. Gutiérrez de Quijano y Lloréns, milles otsus tehti 19. novembril 1998, EKL 1998, lk I-7421, I-7422, punkt 36). Vastavalt põhimõttele *iura novit curia* ei kuulu seaduse mõtte kindlaksmääramine selle põhimõtte kohaldamisalasse, mis annab pooltele vabad käed vaidluse eseme määramiseks, ning ühenduste kohus ei ole seega kohustatud tegema pooltele teatavaks, millise tõlgenduse ta kavatseb anda, et pooled saaksid selle

kohta oma seisukoha avaldada (kohtujurist Cosmasi ettepanek kohtuasjas C-174/98 P: Madalmaad ja van der Wal *vs*. komisjon, milles otsus tehti 11. jaanuaril 2000, EKL 2000, lk I-1, I-3, punktid 95 ja 96).

37 Käesolevas asjas piisab järelikult sellest, kui kontrollida, kas vaidlustatud kohtuotsuse vaidlusalused põhjendused, mis viisid asjaomase otsuse tühistamiseni ja millega esimese kohtuastme hageja argumentatsioon täielikult tähelepanuta jäeti, kujutavad endast Avaliku Teenistuse Kohtu arutluskäigu edasiarendust esimeses kohtuastmes esitatud väidetele tuginedes või toetuvad need muudele väidetele (vt selle kohta Euroopa Kohtu 19. novembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-252/96 P: parlament *vs*. Gutiérrez de Quijano y Lloréns, EKL 1998, lk I-7421, punktid 32–34).

38 Vaidlustatud kohtuotsuse põhjenduste kohta, mis käsitlevad mõistet „vabaabielu" personalieeskirjade mõttes ning esimese kohtuastme hageja ja H. vahel sõlmitud *samenlevingsovereenkomst*'i tingimusi, tuleb märkida, et need on osa personalieeskirjade artikli 72, VII lisa artikli 1 lõike 2 punkti c alapunkti i ja ühiste eeskirjade artikli 12 rikkumise kohta esitatud nende väidete analüüsist, millele esimeses kohtuastmes esitatud hagiavalduses tugineti. Avaliku Teenistuse Kohus on käesolevas asjas piirdunud personalieeskirjade artikli 72 lõikes 1 sätestatud mõiste „vabaabielu" autonoomse tõlgendusega ning kohaldanud seda vaid käesolevas asjas eespool osutatud väidete hindamise raames.

39 Samamoodi on ka põhjendus, mis käsitleb vaidlustatud kohtuotsuse punktis 56 üksnes täiendavalt välja toodud võrdse kohtlemise põhimõtet, osa eelmises punktis mainitud väidete analüüsist. Võrdse kohtlemise põhimõttele viitamine on käesolevas asjas ainuüksi Avaliku Teenistuse Kohtu arutluskäigu edasiarendus selle kohta, kuidas tõlgendada mõistet „vabaabielu" personalieeskirjade artikli 72 lõike 1 mõttes.

40 Lisaks tuleb märkida, et A. P. Roodhuijzen väidab õigesti, et vaidlustatud kohtuotsus põhineb ainult nendel faktilistel asjaoludel, mis pooled Avaliku Teenistuse Kohtule hindamiseks esitasid ja mille üle võistlevas menetluses vaieldi. Pealegi ei ole komisjon nende asjaolude esinemist toimikus vaidlustanud.

41 Neil kaalutlustel ei ole komisjoni viidatud asjaolu, et esimeses kohtuastmes käsitletud menetlus käesolevas asjas erineb nendest, mida Euroopa Kohus käsitles eespool viidatud kohtuotsustes UER *vs.* M6 jt ning Mancini *vs.* komisjon, kuna käesolevas asjas ei palutud pooltel vastata Avaliku Teenistuse Kohtu kirjalikele küsimustele, asjakohane, kuivõrd Avaliku Teenistuse Kohus tugines vaidlustatud kohtuotsuses eranditult nendele asjaoludele, mis pooled talle hindamiseks esitasid ja mille üle oli pooltel võimalus vaielda.

42 Sellest järeldub, et Avaliku Teenistuse Kohus ei teinud otsust *ultra petita* ega rikkunud komisjoni kaitseõigusi.

43 Teiseks heidab komisjon *ultra vires* reegli rikkumise kohta esitatud väite toetuseks Avaliku Teenistuse Kohtule ette mõiste „vabaabielu" autonoomset tõlgendamist, mille raames analüüsis ta esimese kohtuastme hageja ja H. vahel sõlmitud *samenlevingsovereenkomst*'i, „tõlgendades" selleks Madalmaade õigust. Komisjoni hinnangul on ainult Madalmaade seadusandja pädev sellist tüüpi kooselu kokkulepet kvalifitseerima.

44 Sellega seoses tuleb tõdeda, et vastupidi komisjoni väidetele ei ületanud Avaliku Teenistuse Kohus oma pädevuse piire, tõlgendades personalieeskirjade artikli 72 lõikes 1, VII lisa artikli 1 lõike 2 punkti c alapunktis i ja ühiste eeskirjade artiklis 12 sätestatud mõistet „vabaabielu" autonoomselt ning võttes kõnealuse mõiste käesolevas

asjas kohaldamiseks arvesse kehtivat siseriiklikku õigust ja *samenlevingsovereenkomst*'i sisulist külge.

45 Avaliku Teenistuse Kohus peab personalieeskirjade vaidlusalustes sätetes osutatud mõistet „vabaabielu" tõlgendama ja kohaldama niivõrd, kui need sätted ei eelda otsust, mis kuulub üksnes asjaomase liikmesriigi pädevusse ja allub selle riigi õiguskorras ette nähtud kohtulikule kontrollile (vt näiteks liikmesriigi pädevuse kohta selles osas, mis puudutab personalieeskirjade alusel ülekantavatele liikmesriigi pensioniõigustele vastava summa arvutamist, eespool viidatud kohtuotsus Belgia *vs*. Genette, punkt 57 ja seal viidatud kohtupraktika).

46 Sellega seoses tuli Avaliku Teenistuse Kohtul lahendada küsimus, kas mõistet „vabaabielu" saab tõlgendada autonoomselt või peab seda käsitama hoopis viitena siseriiklikule õigusele. Esimesel juhul võib ühenduse autonoomse mõiste asjassepuutuva institutsiooni poolt tõlgendamisega, mis allub ühenduste kohtu kontrollile, kaasneda vajadus võtta siseriiklikku õigust arvesse faktilise alusena. Seesugusel juhul tuleb siseriikliku õiguse eripära arvestada seal antud õiguslikest hinnangutest sõltumata (vt selle kohta Esimese Astme Kohtu 20. veebruari 2009. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-359/07 P-T-361/07 P: komisjon *vs*. Bertolete jt, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, punkt 46). Teisel juhul peab aga asjassepuutuv institutsioon asjakohaseid siseriiklikke õigusnorme kohaldama ühenduste kohtu kontrollile alludes selliselt, nagu liikmesriigi kohtud neid on tõlgendanud (vt selle kohta Euroopa Kohtu 17. mai 1972. aasta otsus kohtuasjas 24/71: Meinhardt *vs*. komisjon, EKL 1972, lk 269, punktid 6, 7 ja 12; Esimese Astme Kohtu 18. detsembri 1992. aasta otsus kohtuasjasT-43/90: Díaz García *vs*. parlament, EKL 1992, lk II-2619, punktid 37–41; 18. detsembri 1992. aasta otsus kohtuasjas T-85/91: Khouri *vs*. komisjon, EKL 1992, lk II-2637, punktid 33–41, ning 21. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas T-172/01: M *vs*. Euroopa Kohus, EKL 2004, lk II-1075, punktid 72–75 ja 112).

47 Neil asjaoludel, isegi kui oletada, et vaidlustatud kohtuotsuses mõistele „vabaabielupartner" antud autonoomne tõlgendus on väär, nagu väidab komisjon, ei saa Avaliku Teenistuse Kohtule ette heita, et kohaldatava siseriikliku õiguse eripärale tuginedes on ta oma pädevust ületanud. Peale selle tuleb ühelt poolt mõiste „vabaabielupartner"

niisuguse tõlgenduse ning teiselt poolt käesolevas asjas kohaldamise nõuetekohasusele antud hinnangut analüüsida seoses väitega, et mõiste „vabaabielu” tõlgendamisel on rikutud õigusnormi.

48 Kõigist eeltoodud põhjendustest lähtudes tuleb *non ultra petita* ja *non ultra vires* reeglite ja kaitseõiguste rikkumise kohta esitatud väited põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Väidetav õigusnormi rikkumine mõiste „vabaabielu” tõlgendamisel

– Poolte argumendid

49 Komisjon väidab peaasjalikult, et Avaliku Teenistuse Kohus rikkus mõiste „vabaabielu” tõlgendamisel õigusnormi, kui ta andis ametniku elukaaslasele õiguse ühise ravikindlustusskeemiga ette nähtud kindlustuskaitsele.

50 Ta heidab siinjuures kohtule ette vaidlustatud kohtuotsuse punktis 29 väljendatud seisukohta, et personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 punkti c sissejuhatavas lauses sätestatud kooselu registreerimine ei ole üheks eeltingimuseks. Ta täpsustab, et viidates personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 punktile c, selle asemel et anda mõiste „vabaabielupartner” määratlus personalieeskirjade artiklis 72, ei osuta ühenduse seadusandja kooselu registreerimise vorminõudele kui sellisele, vaid mõjule, mida selline vorminõue potentsiaalselt arvessevõetavale kooseluvormile avaldab. Personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 punktis c toodud tingimusi ei saa seega vaadelda asjaomase sätte sissejuhatavat lauset arvestamata.

51 Komisjoni arvates saab sellest järeldada, et vaid personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõikes 2 osutatud „vabaabielul" on siseriiklikust õigusest tulenevalt abieluga sarnased tagajärjed. Seega rikkus Avaliku Teenistuse Kohus õigusnormi, tõlgendades ühenduse mõistet „vabaabielu" selliselt, et see võib hõlmata ka muid kooselu tüüpe, millel siseriikliku õiguse kohaselt selliseid tagajärgi ei ole, kuid mille alusel võivad siiski tekkida „tagajärjed [, mis] võivad […] mitmes aspektis [abieluga] sarnased olla, kui elukaaslased määravad need kindlaks kokkuleppe teel" (vaidlustatud kohtuotsuse punkt 46).

52 Sellist kooselu nagu *samenlevingsovereenkomst* ei saa kokkulepitud tingimustest olenemata ühelgi juhul võrdsustada abieluga ning see ei saa olla aluseks personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 kohase õiguse saamiseks, kuna Madalmaade seadusandja ei ole selle puhul näinud ette abieluga sarnaseid tagajärgi. Juriidiliselt ei ole see kooselu mõeldud ainult isikute jaoks, kes soovivad „paari" moodustada.

53 Komisjon väidab, et ühenduse seadusandja soovis laiendada personalieeskirjades sätestatud teatavaid soodustusi, mis olid varem ette nähtud abikaasale, üksnes ühele kooselu tüübile – „registreeritud püsiv kooselu". Seda kinnitab määruse nr 723/2004 põhjendus 8, milles on öeldud, et „[a]metnikele, kes on vabaabielus, mida liikmesriik tunnustab püsiva paarissuhtena, ja kellel ei ole seaduslikult võimalik abielu sõlmida, tuleks võimaldada samad hüvitised kui abielus olevatele paaridele". Avaliku Teenistuse Kohtu arutluskäik viib tõdemuseni, et kooselu tüüp, mis annab õiguse teatavatele soodustustele, varieerub sõltuvalt antavast soodustusest.

54 Komisjon leiab, et registreeritud ja püsiva kooselu nõue personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 punkti c esimese lause mõttes on ainus tegelik sisuline tingimus, mis selle artikliga on ette nähtud. Esiteks ei tähenda alapunktis i sisalduv nõue esitada asjaomase liikmesriigi tunnustatud ametlik dokument seda, et see liikmesriik asjaomast kooselu „tunnustab", mida võib ekslikult järeldada ühiste eeskirjade artikli 12 alusel. Piisab sellest, kui vabaabielu registreerimise tõendamiseks esitatud dokumenti peetakse ametlikuks. Teiseks, alapunktides ii ja iii toodud tingimused, mis välistavad

esiteks abielus või muus vabaabielus olevad partnerid ning teiseks partnerid, kes ei ole ametniku lähisugulased, langevad kokku abielu ja *geregistreerd partnerschap*'i tingimustega.

55 *Samenlevingsovereenkomst*'i võib seevastu sõlmida mitme isiku vahel ja lähisugulaste vahel. Komisjon tuletab siinjuures meelde, et Euroopa Inimõiguste Kohus lükkas seoses pärandimaksuga tagasi kahe õe, kellel on „püsiv, tugev ja üksteist toetav suhe" (vt Euroopa Inimõiguste Kohtu 29. aprilli 2008. aasta otsus kohtuasjas Burden *vs*. Ühendkuningriik, punkt 10), esitatud väite diskrimineerimise kohta võrreldes elukaaslastega, kellel on Ühendkuningriigi seadusega reguleeritud seaduslik partnerlussuhe, eelkõige põhjusel, et „abielu ja seaduslikku partnerlussuhet sätestavast seadusest tuleneva suhte üheks määravaks tunnuseks on see, et seda ei või sõlmida lähisugulased" (kohtuotsuse punkt 62).

56 Käesolevas asjas on Avaliku Teenistuses Kohus, leides, et notari juures registreerimine vastab „registreerimise" tingimusega seotud nõuetele, moonutanud personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 punkti c sissejuhatavas lauses sätestatud mõistet „registreerimine". Asjaomane mõiste tähendab seda, et kooselu peab olema abieluga sarnaselt „seadusega reguleeritud". Eraõiguslik „kooselu kokkulepe", mille võib poolte tahtel notari juures „ametlikuks muuta", sellele tingimusele ei vasta.

57 Komisjon lisab, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/38/EÜ (mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ; ELT L 158, lk 77; ELT eriväljaanne 05/05, lk 46) põhjenduses 5 ja artikli 2 lõike 2 punktis b kinnitatakse, et ühenduse õiguses käsitletakse „registreeritud kooseluna" vaid sellist kooselu, millel on vastavalt liikmesriigi õigusaktidele, mille alusel see on sõlmitud, abieluga võrdsed tagajärjed. Samuti nähtub Euroopa Kohtu

31. mai 2001. aasta otsuse liidetud kohtuasjades C-122/99 P ja C-125/99: D ja Rootsi *vs.* nõukogu (EKL 2001, lk I-4319) punktist 33, et „registreeritud kooselu" all tuleb mõista vaid kooselu, millel on abieluga võrdsed tagajärjed.

58 Lisaks on kohtupraktikas leidnud kinnitust, et sellist mõistet nagu „vabaabielupartnerid", mis puudutab isikute perekonnaseisu ja kuulub seega liikmesriikide ainupädevusse, ei saa autonoomselt tõlgendada (vt eespool viidatud kohtuotsus D ja Rootsi *vs.* nõukogu, punktid 34 ja 35, ning Euroopa Kohtu 1. aprilli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-267/06: Maruko, EKL 2008, lk I-1757, punktid 59, 67–69 ja 72).

59 Liiatigi ei vasta Avaliku Teenistuse Kohtu lähenemisviis ühenduse seadusandja tahtele institutsioonide asjaajamist lihtsustada. Nagu Avaliku Teenistuse Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 58 möönis, seisneb sellekohane lähenemisviis selles, et iga kord, kui on tegemist „kokkuleppelise" vabaabieluga, mis ei ole kohaldatava siseriikliku õiguse alusel abieluga võrdsustatud, analüüsib komisjon asjassepuutuva lepingu sätteid, et otsustada, kas kõnealusel lepingul ja abielul on „sarnased" tagajärjed.

60 Juhul kui Esimese Astme Kohus nõustub Avaliku Teenistuse Kohtu tõlgendusega, mille kohaselt personalieeskirjade artiklis 72 ei viidata VII lisa artikli 1 lõike 2 punkti c sissejuhatavale lausele, väidab komisjon teise võimalusena, et vaidlustatud kohtuotsus tuleb selle sätte alapunktides i-iii toodud tingimuste väära tõlgendamise tõttu tühistada.

61 Sellisel juhtumil on personalieeskirjade artikli 72 ja VII lisa artikli 1 lõike 2 punkti c ainuvõimalik tõlgendus see, mille pakkus välja A. P. Roodhuijzen esimeses kohtuastmes. Järelikult, sellisel juhul, kui vabaabielu – isegi kui see kuulub eraõiguse valdkonda – on sõlmitud ainult ühe isikuga, kes ei ole ametniku lähisugulane, kui kumbki elukaaslane ei ole abielus või muus vabaabielus ning kui komisjonile on esitatud kooselu tõendav dokument, peab komisjon seda kooselu aktsepteerima, et elukaaslane oleks ühise ravikindlustusskeemiga kaetud. Niisiis ei saa nõuda, nagu seda

on tehtud vaidlustatud kohtuotsuses, et kooselul oleks mõningaid sarnasusi abieluga ning et seda iseloomustaks „teatav stabiilsus”. Alapunktis i toodud tingimust ei saa niimoodi tõlgendada.

62 A. P. Roodhuijzen väidab omalt poolt, et teine väide on vastuvõetamatu, kuna komisjon ei ole vaidlustanud Avaliku Teenistuse Kohtu arutluskäiku, mille põhjal kohus tema argumendid tagasi lükkas, vaid taotleb üksnes esimeses kohtuastmes esitatud hagiavalduse uuesti läbivaatamist.

63 Pealegi ei ole see väide põhjendatud. Avaliku Teenistuse Kohus ei rikkunud õigusnormi, kui ta tõlgendas personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 punkti c alapunktis i sätestatud mõistet „vabaabielupartnerid” autonoomselt nii, et kooselul peab olema mõningaid sarnasusi abieluga (vaidlustatud kohtuotsuse punkt 52).

64 Avaliku Teenistuse Kohus kontrollis tegelikult käesolevas asjas, kas asjaomane kooselu kokkulepe on „vabaabielu” personalieeskirjade mõttes. Siinkohal ei oma tähtsust küsimus, kas Madalmaade õiguses võrdsustatakse *samenlevingsoveenkomst*'i abielu või *geregistreerd partnerschap*'iga.

65 Neil asjaoludel ei saa Avaliku Teenistuse Kohtu järeldust, mille kohaselt saab ühise ravikindlustusskeemi raames võtta vabaabieludena arvesse üksnes „paare”, nagu see oli A. P. Roodhuijzeni ja tema elukaaslase puhul, kahtluse alla seada seetõttu, et *samenlevingsoveenkomst*'i võib *in abstracto* sõlmida kahe või enama isiku või suguluses olevate isikute vahel. Teistsugune tõlgendus, milles ei võeta arvesse isikute konkreetset vabaabielu, tähendaks ametnike vahel nende vabaabielu ebamäärase vormi tõttu vahetegemist.

66 A. P. Roodhuijzen märgib täiendavalt, et personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 punkti c sissejuhatavas lauses sätestatud mõiste „ametnik, kes on [registreeritud] püsivas vabaabielus" ei viita *geregistreerd partnerschap*'ile. Euroopa Kohtu 17. aprilli 1986. aasta otsusest kohtuasjas 59/85: Reed (EKL 1986, lk 1283, punktid 12 ja13) nähtub, et „ühiskonna arengust tulenevate õigusmõistete tõlgendamisel peab hindama olukorda ühenduses tervikuna, mitte ainult ühes liikmesriigis" (vt samuti kohtujurist Mischo ettepanek eespool viidatud kohtuotsusele D ja Rootsi *vs*. nõukogu, EKL 2001, lk I-4322, punkt 43).

67 Liiatigi, kui ühenduse seadusandja oleks tahtnud silmas pidada ainult „registreeritud" vabaabielu, mis on seadusega reguleeritud ja millel on abieluga võrdväärsed tagajärjed, oleks ta viidanud vabaabielupartnerite „õiguslikule staatusele".

– Esimese Astme Kohtu hinnang

68 Teise väite raames vaidlustab komisjon vaidlustatud kohtuotsuses personalieeskirjade mõistele „vabaabielu" antud tõlgenduse. Seega ei ole vastupidi A. P. Roodhuijzeni väidetule asjaomane väide suunatud esimeses kohtuastmes esitatud hagiavalduse uuesti läbivaatamisele ning tuleb järelikult vastuvõetavaks tunnistada.

69 Sellest tulenevalt on vaja kontrollida, kas Avaliku Teenistuse Kohus rikkus personalieeskirjade artikli 72 lõikes 1 sätestatud mõiste „vabaabielu" autonoomse tõlgendamisega õigusnormi, nagu väidab komisjon.

70 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb ühenduse õigusnorme, mis ei viita otseselt liikmesriikide õigusele nende tähenduse ning ulatuse kindlaksmääramiseks,

tavaliselt tõlgendada autonoomselt ning selleks tuleb arvestada õigusnormi konteksti ja vastava regulatsiooniga taotletavat eesmärki (Euroopa Kohtu 18. jaanuari 1984. aasta otsus kohtuasjas 327/82: Ekro, EKL 1984, lk 107, punkt 11). Sõnaselge viite puudumisel võib ühenduse õiguse kohaldamisel tekkida siiski vajadus viidata liikmesriikide õigusele, kui ühenduste kohus ei leia ühenduse õiguses või ühenduse õiguse üldpõhimõtetes neid elemente, mis võimaldaksid autonoomsel tõlgendamisel määratleda sellise sätte tähendust ja ulatust (eespool viidatud kohtuotsused Díaz García *vs*. parlament, punkt 36, ja Khouri *vs*. komisjon, punkt 32).

71 Käesoleval juhul peab hindama, kas ühenduse õigus ja eelkõige personalieeskirjad annavad ühenduste kohtule piisavat teavet, mis lubaks tal autonoomsel tõlgendamisel personalieeskirjade artikli 72 lõike 1 teises lõigus sätestatud mõiste „vabaabielu" sisu täpsustada, või viitavad personalieeskirjade asjakohased sätted siinjuures hoopis ilmselgelt siseriiklikule õigusele.

72 Selleks tuleb analüüsida personalieeskirjade asjakohaseid sätteid. Selline analüüs lükkab esiteks ümber komisjoni põhiargumendi, mille kohaselt ei võtnud Avaliku Teenistuse Kohus arvesse „registreeritud kooselu" nõuet, mis personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 punkti c esimeses lauses on väidetavalt esitatud (vt eelkõige eespool punktid 50–52, 54 ja 56). Avaliku Teenistuse Kohus leidis personalieeskirjade artikli 72 lõike 1 teisele lõigu sõnastusele tuginedes õigesti, et personalieeskirjade artikkel 72 viitab mõiste „ametniku elukaaslane" määratlemiseks personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 punkti c üksnes kolmele esimesele tingimusele.

73 Lisaks sellele on kahel eespool osutatud artiklil erinev eesmärk. Kui personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõige 2 määratleb tingimused, mis annavad õiguse saada majapidamistoetust, siis personalieeskirjade artikkel 72 sätestab teatavatel vähem piiravatel tingimustel, mis osaliselt kattuvad majapidamistoetuse saamise õigust reguleerivate tingimustega, ametniku elukaaslase kindlustuskaitse ühises ravikindlustusskeemis. Personalieeskirjade eespool mainitud sätetest tuleneb seega, et seal

viidatakse ühisele mõistele „vabaabielupartner", kuid majapidamistoetust antakse vabaabielus olevale ametnikule ühe lisatingimuse täitmisel.

74 Eelöeldu taustal on personalieeskirjade artiklis 72 personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 punkti c esimesele lausele viitamata jätmine seletatav asjaoluga, et see lause ei sisalda mõiste „vabaabielu" kohta ühtegi täpsustust.

75 Kui võtta arvesse liikmesriikide õigusaktide suurt ebaühtlust selliste õiguslike skeemide kehtestamisel, millega tunnustatakse juriidiliselt erinevaid kooseluvorme peale abielu, ei saa personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 punkti c esimeses lauses sätestatud mõistet „ametnik, kes on [registreeritud] püsivas vabaabielus" niisugusel kujul tõlgendada selliselt, et see viitab kõikides liikmesriikides selgelt tunnustatud „registreeritud kooselu" skeemile, millele käesoleval juhul vastab Madalmaade õiguses *geregistreerd partnerschap*. Sellest vaatevinklist lähtudes ja liikmesriikide erinevate õigussüsteemide praeguses arengujärgus erineb mõiste „registreeritud kooselu" seega mõistest „abielu", mille põhiolemus on kõikides liikmesriikides selgelt kindlaks määratud, andes ühenduste kohtule võimaluse määratleda personalieeskirjades sätestatud abielu mõiste vaid sellise suhtena, mille aluseks on seaduslik abielu selle mõiste traditsioonilises tähenduses (Esimese Astme Kohtu 28. jaanuari 1999. aasta otsus kohtuasjas T-264/97: D *vs*. nõukogu, EKL AT 1999, lk I-A-1 ja II-1, punkt 26).

76 Sellest järeldub, et personalieeskirjades sätestatud mõistet „registreeritud kooselu" saab määratleda vaid kõiki personalieeskirjade asjakohaseid sätteid arvesse võttes, eriti personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 punktis c toodud tingimustes sisalduvaid asjaolusid arvestades. Kui „registreeritud kooselu" üldtunnustatud mõiste puudub, ei anna selle artikli esimeses lauses esinev pelk viide kooselule asjaomase mõiste määratlemiseks piisavat teavet.

77 Vastupidi komisjoni väidetele (vt eespool punkt 56) ei saa seda viidet järelikult mõista nii, et sellega kehtestatakse „registreerimise" eritingimus või nõutakse abielu eeskujul kooselu „seadusega reguleerimist". Eespool viidatud esimeses lauses sätestatud termin „registreeritud" viitab teatud formaalsetele nõuetele, mis on personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 punktis c sisalduvas esimeses tingimuses täpsustatud.

78 Sellistel asjaoludel ei saa Avaliku Teenistuse Kohtule ette heita, et ta ei asunud seisukohale, et personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 punkti c esimene lause eeldab käesolevas asjas *geregistreerd partnerschap*'i olemasolu.

79 Teiseks, kuivõrd mõistet „abielu" on tõlgendatud reeglina ühenduse mõistena (vt eespool viidatud kohtuotsused Reed, punkt 15, ja D. ja Rootsi *vs.* nõukogu, punkt 26), tuleb hinnata, kas personalieeskirjade asjakohaste sätete kogumi alusel on võimalik tuletada ka „vabaabielu" ühenduse mõiste või kas piisava teabe puudumisel viitavad personalieeskirjad kaudselt liikmesriigi õigusele.

80 Sellega seoses on tähtis alustuseks märkida, et vastupidi nendele seisukohtadele, mis komisjon on esitanud eespool viidatud kohtuotsusele D. ja Rootsi *vs.* nõukogu tuginedes (vt eespool punkt 57), ei paluta ühenduste kohtul käesolevas kohtuasjas hinnata, kas „registreeritud kooselu" võib võrdsustada abieluga ning anda õiguse saada personalieeskirjade kohaselt abielupaaridele ette nähtud soodustusi, kuna see loob asjassepuutuvatele isikutele ja kolmandatele isikutele abieluga sarnaseid õiguslikke tagajärgi. Käesoleval juhul peab kohus lahendama hoopis teise küsimuse personalieeskirjades sõnaselgelt sätestatud mõiste „vabaabielu" tõlgendamise kohta.

81 Nagu Avaliku Teenistuse Kohus märkis, tuleneb määruse nr 723/2004 põhjendusest 8 sõnaselgelt, et ühenduse seadusandja soovis teatud tingimustel laiendada abielupaa-

ridele antavate soodustuste andmist „ametnikele, kes on vabaabielus, mida liikmesriik tunnustab püsiva paarissuhtena". Mõiste „vabaabielupartnerid", kellele personalieeskirjad annavad eelnevalt mainitud eesmärki silmas pidades teatud õigused, võib tuletada personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 punktis c sisalduvate tingimuste alusel, eelkõige kõnealusest põhjendusest lähtudes.

82 Eeltoodud tingimustest järeldub, et vabaabielu personalieeskirjade mõttes viitab esiteks kahest isikust koosnevale liidule ja teiseks formaalsetele nõuetele.

83 Sellega seoses sedastas Avaliku Teenistuse Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 38 esmalt õigesti, et kahest isikust koosneva liidu nõue – vastukaaluks muudele vabaabielu tüüpidele, mida käesoleval juhul Madalmaade õiguses *samenlevingsovereenkomst*'i regulatsiooni raames samuti tunnustatakse (vt eespool punkt 6) – tuleneb mõistest „paar", mida kasutatakse muu hulgas personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 punkti c esimeses tingimuses. Seda tõlgendust kinnitavad eelosutatud artiklis toodud teine ja kolmas tingimus, mis välistavad olukorra, kus esiteks üks partneritest on abielus või muus vabaabielus, ja teiseks olukorra, kus partnerid on lähisugulased.

84 Kahest isikust koosneva liidu nõue tähendab seda, et ametniku „vabaabielupartner" personalieeskirjade artiklis 72 kasutatud sõnastuses või tema „püsiv elukaaslane" eespool viidatud määruse nr 723/2004 põhjenduses 8 kasutatud sõnastuses on nii nagu abikaasa eristatav ülalpeetavatest isikutest, s.o asjaomase ametniku lapsed ja teised tema ülalpidamisel olevad isikud personalieeskirjade VII lisa artikli 2 mõttes, kelle õigused on tagatud muude personalieeskirjade sätetega, sealhulgas personalieeskirjade artikli 72 lõike 1 esimese lõiguga. Kõnealusest nõudest tulenevalt välistatakse personalieeskirjade mõiste „vabaabielu" hulgast üldisemalt kõik sellised olukorrad, kus küll kahest isikust koosnevat liitu ei esine, kuid mis võivad kuuluda kohaldatavas siseriiklikus õiguses tunnustatud kooselu alla, näiteks nagu *samenlevingsovereenkomst*. Selles aspektis vastab personalieeskirjades sisalduv mõiste „vabaabielu" Euroopa

Inimõiguste Kohtu antud määratlusele eespool viidatud kohtuasjas Burden *vs.* Ühendkuningriik, millele komisjon viitas (vt eespool punkt 55).

85 Mis puudutab veel vorminõudeid, siis need tulenevad samuti personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 punkti c esimesest tingimusest, sätestades, et „paar esitab õigusdokumendi, mida tunnustab liikmesriik või liikmesriigi mis tahes pädev asutus, teadvustades nende staatust vabaabielupartneritena". Selle sätte enda sõnastusest järeldub, et esiteks nõutakse ametliku dokumendi esitamist, mis tõendab asjaomaste isikute staatust vabaabielupartneritena, ja teiseks selle dokumendi ametlikku tunnustamist asjassepuutuva liikmesriigi poolt. Kui võtta käesolevas asjas arvesse, et *samenlevingsovereenkomst* võib Madalmaade õiguse kohaselt hõlmata mitmesuguseid õiguslikke olukordi (vt eespool punkt 6), siis otsustas Avaliku Teenistuse Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 33, 39 ja 54 õigesti, et sellise notari juures koostatud juriidilise dokumendi esitamine vastab isikute staatust käsitleva ametliku dokumendi nõudele, kuna see on omandanud ametlikkuse seeläbi, et selle sõlmimine on notariaalselt tõendanud. Mis puutub kõnesoleva juriidilise dokumendi ametlikku tunnustamisse liikmesriigi poolt, siis siinkohal ei rikkunud Avaliku Teenistuse Kohus õigusnormi, kui ta leidis, et käesoleval juhul ilmneb see Luksemburgis asuva Madalmaade saatkonna väljastatud tõendist, milles kinnitati, et asjaomaste vabaabielupartnerite staatust tunnustatakse Madalmaades.

86 Kõigist neist kaalutlustest tuleneb, et personalieeskirjade asjakohaste sätete kohaselt saab mõistet „vabaabielu" määratleda nii, et sellel on mõningaid sarnasusi abieluga, nagu Avaliku Teenistuse Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 36 sedastas. Kõnealused sätted ei eelda siiski seda, et „vabaabielu" peab olema abieluga võrdsustatud. Sellega seoses hindas Avaliku Teenistuse Kohus õigesti, et selline nõue oleks tähendanud täiendava tingimuse määramist, mida personalieeskirjades ei ole ette nähtud (vaidlustatud kohtuotsuse punkt 52).

87 Vastupidi komisjoni väidetele (vt eespool punkt 58) ei mõjuta mõiste „vabaabielu" autonoomne tõlgendamine liikmesriikide ainupädevust isikute perekonnaseisu puudutavas valdkonnas ja sellega kaasnevate hüvitiste kindlaksmääramisel. Kuna antud definitsioon on seotud personalieeskirjade mõistega, peab selle kohaldamisala

olema piiratud personalieeskirjadega. See sätestab üksnes teatavate soodustuste andmise, mis personalieeskirjadega on Euroopa ühenduste ametnikele ja teenistujatele ette nähtud, ega avalda mõju liikmesriikidele, kellel on väljakujunenud kohtupraktika kohaselt vabadus otsustada õiguslike skeemide kehtestamine, millega tunnustatakse juriidiliselt muid kooseluvorme peale abielu (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsused Reed, punktid 13–15, ning Maruko, punktid 59 ja 73).

88 Selle taustal tuleb samuti tagasi lükata direktiivi 2004/38 teatud sätetel rajanev komisjoni argument (vt eespool punkt 60). Erinevalt personalieeskirjade mõistest „vabaabielu" loovad need sätted tagajärgi kõikides liikmesriikides ning seega ei ole nende eesmärk sekkuda liikmesriikide pädevusse perekonnaseisu ja sellega kaasnevate õiguste alal.

89 Pealegi ei saa – vastupidi komisjoni väidetele – personalieeskirjade mõistet „vabaabielu" tõlgendada nii, et selle alla kuulub vaid selline vabaabielu, millel on ainsana siseriikliku õiguse kohaselt abieluga sarnased tagajärjed (vt eespool punktid 51 ja 52). Komisjoni seisukohta ei kinnita personalieeskirjad ega nendes taotletud eesmärgid ning see tähendaks täiendava tingimuse kehtestamist, mis ei ole ühenduse seadusandja taotletud eesmärkidega õigustatud.

90 Eelnevast analüüsist (vt eespool punktid 82-86) ilmneb, et personalieeskirjade asjakohaste sätete kohaselt on „vabaabielu" olemasoluks vajalik üksnes kahest isikust koosnev liit ja mõned formaalsed nõuded. Järelikult piisab sellest, kui need tingimused on konkreetsel juhtumil täidetud, sõltumata sellest, kas need on kohaldatavas siseriiklikus õiguses imperatiivselt ette nähtud või selle alusel asjaomaste isikute otsustada jäetud. Asjaolu, et kohaldatava siseriikliku õiguse kohaselt saab sama mõiste alla paigutada erinevaid õiguslikke olukordi vastavalt poolte tahtele, kes võivad vabalt

kooselu kokkuleppe sisu ja vormi määrata, ei oma seejuures tähtsust, sest kokkuleppega sõlmitud kooselu vastab personalieeskirjades nõutud tingimustele.

91 Peale selle, nagu A. P. Roodhuijzen on väitnud (vt eespool punkt 65), võib komisjoni välja pakutud täiendava tingimuse sisseviimine põhjustada mõne ametniku diskrimineerimist tema vabaabielu ebamäärase vormi tõttu, isegi kui kohaldatava siseriikliku õiguse kohaselt sellist kooselu tunnustatakse ja personalieeskirjades nõutud tingimused on täidetud. Niisugune lahendus rikuks mitte ainult asjakohaseid personalieeskirju, vaid tugineks lisaks sellele kohaldatava siseriikliku õiguse väärale tõlgendusele. Sellega seoses tuleb mainida, et Madalmaade õiguses tunnistatakse, et *samenlevingsovereenkomst*'il võib olla mõningaid abieluga sarnaseid tagajärgi.

92 Kolmandaks on vaja analüüsida teise võimalusena komisjoni poolt esitatud argumentatsiooni personalieeskirjade VII lisa artikli 1 lõike 2 punktis c toodud esimese tingimuse tõlgendamise kohta, mille järgi juhul, kui asjaomane vabaabielu on sõlmitud isikuga, kes ei ole ametniku lähisugulane, kui kumbki elukaaslane ei ole abielus või muus vabaabielus ning kui vorminõudeid puudutavad tingimused on täidetud, ei ole asjassepuutuv institutsioon kohustatud kontrollima, kas kõnealusel kooselul on mõningaid sarnasusi abieluga ja kas kooselu on stabiilne.

93 Siinkohal tuleb meenutada, et personalieeskirjade mõistel „vabaabielu" on mõningaid sarnasusi abielu mõistega. Kui aga vorminõuded kõrvale jätta, siis personalieeskirjade asjakohastest sätetest tulenev ainus sisuline tingimus seondub kahest isikust koosneva liidu olemasoluga, nagu varem juba sedastatud (vt eespool punktid 82–86).

94 Kuivõrd liikmesriikides tunnustatud „vabaabielu" teatavad tüübid, nagu *samenlevingsovereenkomst* Madalmaades, võivad hõlmata õiguslikke olukordi, mis ei vasta eespool viidatud kriteeriumidele personalieeskirjade mõiste „vabaabielu" määratlemiseks, nagu

varem juba sedastatud (vt eespool punktid 83–85 ja 90), peab asjassepuutuv ühenduse institutsioon sellisel juhul ühenduste kohtu kontrollile alludes kindlaks tegema, kas personalieeskirjades sätestatud tingimused on täidetud.

95 Järelikult leidis Avaliku Teenistuse Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 35 ja 52 õigesti, et „vabaabielu" personalieeskirjade mõttes tunnustamise aluseks ei saa olla üksnes liikmesriigi antud hinnang, nagu käesoleval juhul Luksemburgis asuva Madalmaade saatkonna väljastatud tõendis sisalduv kinnitus.

96 Kuigi personalieeskirjades nõutakse „vabaabielu" tunnustamiseks kooselu tõendamist, mida iseloomustab teatav stabiilsus, ei nõuta seal siiski seda, et elukaaslasi seoksid erilised vastastikused õigused ja kohustused. Personalieeskirjades esitatud nõue abieluga sarnasuse kohta tuleneb konkreetselt sellest kooselust ja teatavatest formaalsetest nõuetest (vt eespool punktid 82-86). Seega juhul, kui asjaomane ametnik tõendab, et tema sõlmitud vabaabielu neile kahele tingimusele vastab, ei ole asjassepuutuv institutsioon – vastupidi sellele, mida otsustas Avaliku Teenistuse Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punkti 39 lõpus – kohustatud täiendavalt uurima, kas elukaaslaste poolt kokkuleppes kindlaks määratud vastastikused õigused ja kohustused reguleerivad nende kooselu struktureeritult ja üksikasjalikult. Kuna personalieeskirjades sellekohane teave puudub, seataks sellise kontrolli teostamise tulemusena „vabaabielu" tunnustamine sõltuvusse tingimustest, mida personalieeskirjades ei ole ette nähtud.

97 Avaliku Teenistuse Kohus kontrollis käesolevas asjas A. P. Roodhuijzeni poolt administratsioonile esitatud dokumentidest lähtudes õigesti, et A. P. Roodhuijzen ja H. elasid koos ja nende kooselu iseloomustas teatav stabiilsus (vaidlustatud kohtuotsuse punkt 42). Seda asjaolu ei ole ka komisjon vaidlustanud.

98 Seevastu peab tõdema, et Avaliku Teenistuse Kohus rikkusi õigusnormi, kontrollides nii esimese kohtuastme hageja ja H. vahel sõlmitud *samenlevingsovereenkomst*'i kui ka Madalmaade õigusnormide analüüsi alusel konkreetselt, millised olid A. P. Roodhuijzeni ja tema elukaaslase kooselu puudutavad vastastikused õigused ja kohustused. Vastupidi käsitlusele, mis on esitatud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 43–46, ei pane personalieeskirjad kohustust kontrollida, kas asjaomase ametniku sõlmitud vabaabielust tulenevad tagajärjed on abieluga või isegi *geregistreerd partnerschap*'iga „mitmes aspektis sarnased".

99 Sellest järeldub, et vaidlustatud kohtuotsuses rikuti õigusnormi osas, milles Avaliku Teenistuse Kohus teostas eespool punktides 43-46 osutatud analüüsi, rikkudes sellega personalieeskirjade artikli 72 ja VII lisa artikli 1 lõike 2 punkti c asjakohaseid sätteid.

100 Siiski, kuivõrd Avaliku Teenistuse Kohus – jättes kõrvale eespool punktides 98 ja 99 osutatud kontrolli täiendavate tingimuste üle, mida personalieeskirjad ette ei näe – märkis muu hulgas õigesti, et kõik personalieeskirjadest tulenevad tingimused on nii kooselu kui ka formaalsete nõuete kohta on täidetud, ei ole õigusnormi rikkumine selline, mis muudaks vaidlustatud kohtuotsuse kehtetuks (vt selle kohta Euroopa Kohtu 19. aprilli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-282/05 P: Holcim (Deutschland) *vs*. komisjon, EKL 2007, lk I-2941, punkt 33, ning 26. märtsi 2009. aasta otsus kohtuasjas C-113/07 P: Selex Sistemi Integrati *vs*. komisjon ja Eurocontrol, EKL 2009, lk I-2207, punkt 81).

101 Järelikult tuleb väide, et mõiste „vabaabielu" tõlgendamisel on rikutud õigusnormi, tagasi lükata.

102 Neil asjaoludel ei ole vaja hinnata vaidlustatud kohtuotsuse täiendavas põhjenduses teise võimalusena esitatud väidet diskrimineerimiskeelu põhimõtte väära tõlgendamise kohta (vt eespool punkt 24). See väide on alusetu, kuivõrd vaidlustatud kohtuotsuse resolutsioon näib tuginevat õigusnormi rikkumisel mõiste „vabaabielu" tõlgendamisel.

103 Seetõttu tuleb apellatsioonkaebus põhjendamatuse tõttu rahuldamata jätta.

**Kohtukulud**

104 Kodukorra artikli 48 esimeses lõigus on sätestatud, et kui apellatsioonkaebus ei ole põhjendatud, otsustab Esimese Astme Kohus ise kohtukulude jaotuse.

105 Vastavalt kodukorra artikli 87 lõike 2 esimesele lõigule, mida kodukorra artikli 144 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuste suhtes, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtuvaidluse kaotanud ja A. P. Roodhuijzen on kohtukulude hüvitamist nõudnud, tuleb A. P. Roodhuijzeni kohtukulud käesolevas astmes välja mõista komisjonilt, kes ühtlasi kannab ise oma kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (apellatsioonikoda)

otsustab:

1. **Jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.**

2. **Mõista Anton Pieter Roodhuijzeni kohtukulud käesolevas astmes välja Euroopa Ühenduste Komisjonilt, kes ühtlasi kannab ise oma kohtukulud.**

Jaeger Tiili Azizi

Meij Vilaras

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 5. oktoobril 2009 Luxembourgis.

Allkirjad